

Художники до 155-річчя Івана Франка

10 жовтня 2011 року в Музеї видатних діячів української культури – Лесі Українки, Миколи Лисенка, Панаса Саксаганського, Михайла Старицького було відкрито виставку «Образи Івана Франка в театрі та кіно». Захід, присвячений 155-річчю з дня народження Івана Яковича Франка (28.08.1856–28.05.1916), на перший погляд, забарився... Втім, роботи для експозиції збирали впродовж кількох місяців: до того ж, не тільки в Україні.

Візуалізацію творчості Івана Франка окреслили вісім сучасних художників: Людмила Семикіна, заслужений художник України (фільм «Захар Беркут», кіностудія ім. О. Довженка, режисер Л. Осика, 1971); Андрій Александрович-Дочевський, головний художник Національного театру ім. І. Франка (вистава «Мойсей», режисер В. Опанасенко, 1996; на жаль, ця постановка не знайшла свого завершення на сцені, проте підготовчий період, пов'язаний з її створенням, виявився плідним); Людмила Нагорна, головний художник Київського академічного муніципального театру опери та балету для дітей і юнацтва (вистава «Кайн», театр ім. І. Франка, режисер А. Приходько, 2003); Святослав Коштелянчук («Украдене щастя», театр ім. І. Франка, режисер С. Данченко, 1978); Людмила Ковальчук («Украдене щастя», Чернігівський молодіжний театр, режисер Г. Касьянов, 2000); Наталія Рудюк («Украдене щастя», МХАТ, Москва, режисер Р. Віктюк, 1982); Катерина Калініна («Зів'яле листя», дипломна робота, Національна академія образотворчого мистецтва та архітектури, керівник С. Адамович, 2007); Катерина Маркуш («Мойсей», дипломна робота, НАОМА, керівник А. Александрович-Дочевський, 2010).

Майя Чумака, завідувач сектора виставкової роботи музею:

– Віднедавна в нашому музеї працює ще один підрозділ – «Іван Франко і Київ» (завідувач – Лариса Каневська) що правда, поки що – «на папері». Наш колектив під орудою директора Наталії Терехової докладає всіх зусиль, щоб завершити його організацію. Створення виставки ініціював саме цей підрозділ.

155-ту річницю з дня народження видатного українського поета, прозаїка, драматурга, перекладача, критика, вченого, громадського діяча Київ відзначив чомусь упівголо-су. Ця виставка покликана бодай якось заповнити прогалину в культурному житті столиці.

Нині режисер Дмитро Черепнюк готує в Театрі імені Івана

Виставка «Образи Івана Франка в театрі та кіно». Музей видатних діячів української культури Лесі Українки, Миколи Лисенка, Панаса Саксаганського, Михайла Старицького. Жовтень, 2011 року.

Олег Бійма, кінорежисер телефільмів «Пастка», «Злочин з багатьма невідомими» та «Кишенька» (із серіалу «Острів любові»), знятих за творами І. Франка.

Відкриття виставки «Образи Івана Франка в театрі та кіно». Обидва фото Лади Бондаренко.

Франка постановку нової вистави – «Перехресні стежки» за однойменним твором Івана Яковича.

Роланд Франко, онук Івана Франка:

– Зі Львова до Києва наша родина переїхала 1950-го, і всю свою молодість я, сказати б, не виходив із театрів. Не збагну, чому «франківці» грають «Украдене щастя» тільки раз на рік. У цьому Музеї я не вперше, тут я – майже свій. Виставку організовано з великою любов'ю! Творчість Івана

Костянтин Степанков під час зйомок фільму «Захар Беркут». 1971.

Оператор Валерій Квас, режисер Леонід Осика, актор Костянтин Степанков. Робочий момент фільму «Захар Беркут». 1971.
Обидва фото з архіву Л. Семикіної.

Яковича ще не зовсім вивчена. Ми навіть не мали змоги порівняти її з творчістю європейською: такі були часи... Іван Франко впродовж усього життя працював для українського народу. У Києві його 155-річчя майже проігнорували, тоді як у Львові воно стало великим святом (я був гостем кількох заходів). Музей Івана Франка повинен був з'явитися давно, оскільки Іван Якович працював пліч-о-пліч з Лесею Українкою, Миколою Лисенком...

Людмила Семикіна, заслужений художник України, лауреат Національної премії ім. Тараса Шевченка:

– Фільм «Захар Беркут» сформував мене як художника з

костюмів. Загалом стрічку було створено завдяки самопожертві, яку виявила творча група. Нині з чималої колишньої команди залишилося небагато, серед них – вапа покірна слуга... Ескізи, колажі, які я надала організаторам виставки, – це те, що вціліло (на студії мої роботи губили, викрадали). Тішуся, що змогла врятувати 120 фотографій, зроблених під час зйомок.

Пригадую, як 1971-го я за порадою Георгія Якутовича (художника-постановника «Захара Беркута») залучила до роботи асистента – художника Аллу Шестеренко... І як недовзі з її «легкої руки» одяг татар почав виглядати коптовнішим за одяг тухольців. Зрештою, мені довелося усунути цей перекіс...

Леонід Осика повсякчас тримав певну дистанцію щодо мене, я ж – мовчки працювала. І тоді, коли дорогою до знімального майданчика десь «загубилися» кілька контейнерів з костюмами, і під час зйомок у Киргизії (тоді з помічниками власноруч пошила 12 костюмів)...

Гадаю, тема, порушена Іваном Франком у «Захарі Беркуті», озвалася 2004-го – на помаранчевому Майдані.

Нещодавно перечитала лекцію Ліни Костенко «Гуманітарна аура нації, або Дефект головного дзеркала», яку вона 1999-го виголосила студентам Києво-Могилянської академії. Поетеса в тому виступі зазначила, що українську ауру створюють видатні особистості. Ім'я Івана Франка Ліна Василівна назвала одним із перших.

Олег Бійма, кінорежисер:

– Я зняв три телефільми за творами Івана Яковича: «Пастка» (п'ять серій), «Злочин з багатьма невідомими» (сім серій) і «Кишенька» (із серіалу «Острів любові»). Слово «екранізація» не сприймаю. Для мене багато важать відчуття того, що робота, яку я знімаю, стає моєю, а я – співавтором твору.

До «Пастки» зафільмував «Гріх» із Богданом Ступкою в головній ролі. Під час роботи над тією картиною ми з ним постійно конфліктували... На мій подив, з початком зйомок «Пастки» (за мотивами роману «Перехресні стежки») все змінилося: цілковите взаєморозуміння! Група довго шукала провінційне містечко, схоже на те, яке описав Іван Франко в своєму творі. І, врешті-решт, майже всю стрічку зняли... у Львові.

А ще до «знайомства» з «Перехресними стежками» я мріяв зняти картину «Лель і Полель» – фантастично-романтичну оповідь для підлітків. Однак через брак фінансування не втілив цю мрію в життя.

Через фінансову скруту «Злочин з багатьма невідомими» я знімав паралельно з «Пасткою». Всі 24 години на добу я тоді вважав робочими, та цікаво, що ніхто (з двох груп) не почувався за таких обставин виснаженим.

Я був вражений, натрапивши на репортажі Івана Франка, які він писав для «Кур'єра львівського»... Письменник у них слушно витлумачив ледь вловимі звороти розмов, подій! Так я написав сценарій «Злочин з багатьма невідомими», в якому поєднав (сподіваюся, органічно) цю парину Франкової творчості і роман «Основи суспільності».

*

Катерина Маркуш, Людмила Ковальчук, Андрій Александрович-Дочевський свої роботи з виставки подарували Музею.

Виставка «Образи Івана Франка в театрі та кіно» експонувалася до 11 листопада 2011 року.

Записала Лілія Бондарчук